

אמונת חיים

גליון שבועי לתורה וחסידיות שע"י מוסדות קראלי בארה"ק

גליון תרע"ז ♦ שנה יג ♦ א-ל-ו-ל

ערב שב"ק פרשת כי תצא תשפ"ה

דברי אלוקים חיים מרחבינו הגה"ק זיע"א

דברות קודש מרחבינו עט"ר שליט"א

כי תצא למלחמה על אויבך ונתנו ה' אלוך בידך ושבת שבי וראית בשביה אשת תואר וחשקת בה ולקחת לך לאשה.

המפרשים האריכו לפרש הלשון של הכתוב באומר "כי תצא" שזה הלשון מראה שאין זה חוב לצאת למלחמה, וכן פירש רש"י הק' שבמלחמת הרשות הכתוב מדבר שבמלחמת ארץ ישראל, אין לומר ושבת שביו שהרי כבר נאמר "לא תחיה כל נשמה" ונראה שרש"י לא מדייק שבשביל דכתיב כי תצא מדובר במלחמת רשות אלא משום שנאמר "ושבת שבי" שלא יתכן זה במלחמת מצוה של כיבוש ארץ ישראל, אבל בגמרא במסכת סוטה (דף לה) פירש שם רש"י דלשון "כי תצא" משמע כשתעלה על דעתך לצאת למלחמה, והיינו שהוא רשות לך, ועוד יש להבין שפשיטא שמלחמה עושים עם אויבים ואם כן למה צריך לומר למלחמה על אויבך וכי אפשר לחשוב שמלחמה עושים עם ידידים ואוהבים. וגם שנקט לשון יחיד "כי תצא" שאדם יחיד יעשה מלחמה ונתנו ה' בידך וכי זה הוא דרכו של עולם שאדם יחיד יעשה מלחמה וזה אפשר רק בדרך נס, אבל נראה שהפסוק מדבר במלחמה טבעית שבדרך כלל מלחמה זה טבעי (אף שכתב הרמב"ן בפרשת בא, שאין טבע בעולם אלא הכל ניסים מ"מ הנס מלוכש בדרך הטבע ויש ניסים שזה ממש שלא כדרך הטבע כמו נס של קריאת ים סוף ואכילת המן במדבר וכו')

ולכאורה אפשר לומר על הקושיא האחרונה שאין מדובר ביחיד שעושה מלחמה אלא שרצה לומר שאם יש אחדות בישראל ונלחמים כאיש אחד אז עושה הקב"ה ניסים ומנצחים במלחמה וכמו שחז"ל אמרו שאחאב שהיה מלך רשע ומ"מ ניצח במלחמות שעשה משום שהיה אחדות ביניהם, ולזה כתב "כי תצא" כלומר שתצא באחדות כאיש אחד אז "ונתנו ה' אלוך" בזכות האחדות שיש בישראל.

או שמדובר ביחיד ממש וכמו שהיה מלחמת יהושע בעמלק שאמר לו משה צא אתה והלחם בעמלק מחר (שמות יז) או במלחמת דוד שלחם לבדו עם גלית הפיליזי ככתוב בספר שמואל א (יז, מט) וכיוצא בזה כמושה רבינו עם עוג מלך הבשן שאמר לו ה' אל תירא אותו כי בידך נתתי אותו ואת כל עמו (במדבר כא) הרי שראינו שיש אופנים שיש מלחמה באדם אחד, כי גם כוח היחיד הוא רב מאוד, ותלוי מי הוא זה היחיד שכוחו רב כרבים ועוד יותר, וזה היה במשה ויהושע תלמידו ודוד המלך ע"ה. וזה מש"כ כי תצא למלחמה, אפילו לבד ביחידות מ"מ ה' ילחם לך בדרך נס ולתרוץ שאר הקושיות נראה לומר על פי מה שכתבו הספרים הק' שמדובר כאן בפסוק, במלחמת היצר, וכל הפרשה מרמזת על עניני מלחמת היצר הרע ומקור הדברים הוא בזוה"ק ר' שמעון פתח כי תצא למלחמה על אויבך, בא איהו היצר הרע דאנן צריכים למיפך לקבליה במילין דאורייתא (דהיינו ללחום עם היצר הרע) עם דברו התורה ולקטרגא ליה (דהיינו ללחום עמו) וכדין יתמסר בידא דברנש (שיתן ה' אותו בידיו) וכמו שאמר הפסוק ונתנו ה' אלוך בידך עכ"ל.

המשך בעמ' ב'

כי תצ"א למלחמה

המרשם הבדוק להצלחה במלחמת היצר, מרומז בר"ת תצ"א שהוא תורה תפילה תשובה צ' צדקה צדיק צדק א' אמת אמונה אהבה.

סעודת שבת תשפ"ה

כי תצא למלחמה על אויבך ונתנו ה' אלוך בידך עבודת האדם בעולם הזה על פי תורה היא **מלחמה**. יעד המלחמה הוא לכבוש את ענייני העולם (ענייני הרשות) ולעשותם כלים לעבודת השי"ת. וזהו שפירש רש"י – "במלחמת הרשות הכתוב מדבר" – יש הבדל בין "מלחמת מצוה" ל"מלחמת רשות". מלחמת מצוה היא מלחמה על צר שבה על ישראל, ואילו מלחמת רשות מטרתה להרחיב את גבול ישראל.

וכאן אין התורה מדברת על מלחמת הגנה, אלא על מלחמת תנופה – על התשוקה לעלות מעלה מעלה ממדרגה למדרגה. לכן נאמר "כי תצא", משמע, יש לצאת ממדידה והגבלה, לצאת מההגבלות של השכל... ולהתקדם... אם כן, במלחמה שעניינה לכבוש את ענייני העולם, יש לצאת מכל הגבלה...

יציאה מהגבלות היא דבר חשוב בעבודת ה' בכלל ובעבודה שבלב, זו תפילה, בפרט.

(קידושא רבא תשפ"ה)

תקנו בחודש שופר (תהילים פא, ד)

אומרים אנו בשיר של יום "תקנו בחודש שופר" הר"ת של מילים אלו, הם שב"ת המרמז שבחודש אלול, בו תוקעים אנו בשופר, יש להתחזק עוד יותר בשבת קודש המסוגל.

תשב אנוש עד דכא (תהילים צ, ג)

תקנו בחודש שופר ר"ת תש"ב כמאמר הפסוק (תהילים צ-ג) "תשב אנוש עד דכא ותאמר שובו בני אדם" ומפרשים שהשי"ת מייסר את האדם עד שישוב, והפירוש "עד דכא" הוא כמו גזע עץ חובטים עליו עד שיהא ראוי לדליקה כן השי"ת מייסר את האדם עד שישוב בתשובה.

ואפ"ל אימרה נפלאה מובא בגמרא (ברכות נז, ב) שלשה מרחיבין דעתו של אדם אלו הן דירה נאה ואשה נאה וכלים נאים. דכ"א ר"ת ד"ירה כלים א"שה. שמבקשים מהשי"ת "תשב אנוש עד דכא" תשפיע לנו חסדים מרובים ד"ירה נאה כלים נאים וא"שה נאה במידות, הרי אז ירחיב דעתנו ובמילא נשוב אליו ולא נחטא עוד.

שהרי האדם רוצה להיות טוב, אלא טרדות והתלאות שעוברים מידי יום משבשים דעתו של האדם, ונופל לעצבות וממילא גם לחטאים ופשעים ר"ל.

נציב השבוע

ידידיו עוז איש חי ורב פעלים העומד לימינו בכל עת

הרה"ח אהרן מרגלית שליט"א

לרגל שמחת נישואי הנכדה עב"ג בשעטומ"צ

יה"ר שיבנו בית נאמן וירוהו רוב נחת ותענוג דקדושה מכל יו"ח

ולפי זה ניחא שכתב כי תצא למלחמה וגו' בלשון יחיד שכל אחד לוחם עם היצר הרע שלו ואיזהו הוא גיבור הכובש את יצרו שלו והיצר הרע נקרא שהוא אויב לאדם וזה בא הפסוק לומר שאל תחשוב שהיצר הרע הוא ידיד שלך שנותן לך עצות טובות להנות מן העולם הזה, כי תדע שהוא השונא שלך ואתה צריך לצאת למלחמה אז ה' יתן אותו בידך כלומר שבמה תצא למלחמה עליו, זה אך ורק בתורה תפילה וצדקה ושלושתם מרומז במ"ש בידך, כי התורה נקרא "יד" וכמ"ש בגמרא אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו ותפלה נקרא גם "יד" דכתיב ופרשתם כפיכם וגו' וצדקה נקרא "יד" שניתן מיד העשיר לעני וידוע מש"כ האריז"ל שבנתינת הצדקה יש רמז לשם הו"ה ב"ה, דהיינו הממון מרמז על ה - י' של השם, והיד שנותן מרמז על ה - ה' שבשם מכיון שיש ביד ה' אצבעות, והזרוע של יד העני מרמז על ה - ו' של שם הו"ה ב"ה (שהזרוע דומה ו') וה' אצבעות של העני המקבל את הצדקה הוא נגד ה' האחרונה שבשם. (ולכן כתבו אגב בספה"ק שאם נותן האדם את הצדקה שבידו לקופה של צדקה יתנו בשני ידיו שלו שיחשב כיד העני המקבל בכדי שיהיה הרמז על השם במעשה הצדקה)

ומש"כ בפסוק ושבית שביו איך יפורש זה במלחמת היצר שעליו מרומז הפסוק יש לומר בפשטות דחז"ל אמרו שע"י תשובה מאהבה נהפכו הזדונות של העבירה לזכויות ואם כן שובים ממנו את העבירות שנמסר ביד היצר ונעשים מזה מצות וזה מה ש' ושבית שביו, וגם ידוע שאם אדם מנצח את יצרו מוציא ממנו את התורה והמצוות שאדם עושה כשהוא היה רשע שזה הולך לסטרא אחרא וכמו ש' האריז"ל וגם ברמב"ם מבואר שטורפים את המצוות שעשה בעודו רשע והכל מחזירין להאדם אם הוא עושה תשובה ונעשים הכל זכויות וזה הכוונה של ושבית שביו.

ומש"כ רש"י שבמלחמת הרשות הכתוב מדבר וכו', כלומר שעיקר מלחמת היצר הרע הוא בדברים שנראה כרשות, שהיצר הרע הוא חייב משום צובע (כנודע מספה"ק) דהיינו היצר הרע זה עמלק שבא ללחום עם האדם בדרך מירמה וכזב ועושה לאדם קרירות בבחינת "אשר קרך בדרך" ואומר לאדם שאין זה כל כך חמור ואפשר להקל בזה ובכך הוא תופש את האדם ברשתו אשר טמן לו, ובפרט בדבר שהוא בעצם רשות דהיינו שמותר לאכול ולשתות וכדומה בדבר שמותר ואומר לו הרי זה לך מותר ובדרך הזה הוא מכניסו אח"כ גם לעבור באיסורים קלים, ודרך היצירה"ר שהיום אומר לך כך ולמחר אומר לו כך עד שיבוא לעבירות הכי חמורות כע"ז וכו'.

ולזה ציונו התורה הק' "קדש עצמך במותר לך" וכמ"ש הרמב"ן בפירושו על התורה בפרשת קדושים שעל זה הזהירה התורה הק' קדושים תהיו וגו' לומר קדש עצמך גם במותר לך שבאיסורים גמורים לא יעז היצר הרע להגיד לאדם לעשות עבירות מפורסמות כגון לחלל שבת רח"ל ועריות ח", אלא תופס את האדם לומר לו הלא זה מותר לך, ומביא לו ראיות שונות והיתרים מדומים, אבל האדם צריך ללחום נגדו וגם מה שמותר לגמרי ידע שלא צריך להיות נבל ברשות התורה וכמ"ש הרמב"ן הנ"ל בלשונו הק' ע"ש. וגם לפי הרמב"ם ושאר פוסקים שלא כתבו כן שהפסוק הולך על זה לומר קדושים תהיו וגו' אלא כמו שכתב רש"י פרושים מן העריות ומן העבירה, מ"מ מודים הם שיש בזה דבר שיש למנוע מהם וכמ"ש הרמב"ם והשו"ע שיש דברים שאף שזה מותר מצד עצמו ראוי למנוע ממנו ויש דברים שכתב שזה מגונה, והכוונה אחת היא שיש לדעת שלא הכל מותר שאף בדברים שמותרים צריך להיות לאדם רסן מה למנוע בדברים הרשות.

וזה כוונת רש"י באומרו כאן שבמלחמת הרשות הכתוב מדבר אבל במלחמת מצוה הרי כתוב לא תחיה כל נשמה ואדם הרגיל לא יעבור ע"ז ולא ישמע ח"ו ליצר הרע לעבור עבירה לשמה, בכדי שהוא יוכל לעשות מצות התשובה אח"כ וגם יוכל לקיים מצות ושבית שביו, שזה הכל מעשה של היצר וחז"ל אמרו שאומר אחטא ואשוב אין מספיקים בידו לעשות תשובה והבחינה של עבירה לשמה כת הספה"ק שלא שייך בזמן הזה, מכיון שצריך שיהיה כל כונתו אך ורק לשם שמים וזה כמעט שלא מצוי הנה, מכיון שצריך שיהיה כל כוונתו אך ורק לשם שמים וזה כמעט שלא מצוי בזמן הזה, ולכן העיקר מלחמה הוא בדברים של רשות וכנ"ל.

ועתה נביא בעז"ה את דברי קודשו של האור החיים הק' שכתב לפרש הפרשה הזו כדרך רמז, על זה הדרך, דהנה כל בני העולם וקיומו, הכל תלוי במעשה בני ישראל, שאם יטיבו דרכיהם העולם קיים, וישמחו השמים ותגל הארץ, וגם ה' אלוקינו ובא הכתוב באומרו כי תצא להעיר להאדם כי ביציאתו מעולם העליון לבוא הזה יהיה הוא מוכן למלחמה, כי לא יחשוב שאין צריך תגבורת לניצחון זה אלא אדרבה לזו יקרא מלחמה על דרך אומרם איזהו גיבור הכובש את יצרו (אבות פ"ד) שאין גבורה גדולה מזו ולא אמר למלחמה בפת"ח תחת הלמ"ד.

ואמרו על אויבך בא להעיר כי לא מלחמה זו כגיבור הלוחם ללכוד עיר וכשיקוץ במלחמה הזו ופנה וילך לעצמו, אלא מלחמה הזו הוא כאדם הלוחם עם אויבו, שאם יתרשל יקום עליו והיכהו, כמו כן אם יתרשל האדם מללחום את האויב אז יקום עליו האויב ויאבדהו מן העולם, ומבטיחו הכתוב שהגם שתקיף הוא היצר מכוח אנושי, אע"פ כן יתנהו ה' בידו.

ומה שאמר ושבית שביו, פירוש מה ששבה הוא מבחינת הטוב ממך בפתויו ובנצחונו שכמה נשמות מעם בני ישראל שבויות בידו. ואמר אשת יפת תואר, פירוש "אשת" שהוא נשמת האדם, כי הס"מ שולט בנפש עד שתדך מטה ותכנס באדם, שממנו הוא לוקחה בשבי, והנפש תיקרא "אשה" ולזה יקרא "יפת תואר" כי הנפש יפה עד מאוד מתנוולת במעשיה הרעים, וכשינצח את היצר אז ישכיל האדם בנפשו מה יפה ומה נעימה היא הנפש שאדם.

ומה שאמר וחשקת בה, פירוש שאז החשק שהיה לו כדברי היצר ובפתויו ילבשם לתקן לה את המשכולות, ועולם הקים שהוא כולו הוא טוב.

ומה שאמר והבאת אל תוך ביתך, לפי שע"י פיתוי הרע מתרחקת הנפש מהגוף ושוכן חלק במקומה, והגוף נקרא בית, וכשנוצח את יצרו אז יביא נפשו לתוך ביתו ויקרא הוא בעל הנפש שהוא קנה אותה ממקום טמא, ולכן צריך לנקותה מהחלי הרע הנדבק בה שהוא בחינת שער הראש ולכן צריך לגלחה וכמ"ש וגילחה את ראשה.

ומש"כ ועשתה את ציפרניה, שהיא לשון תיקון שתסיר מסוה הטומאה מרוח הטומאה, והוא אומרה והסירה את שמלת שביה מעליה, שקנתה משביתה במקום טמא וזה יהיה על מירוק החטאים ודרכי התשובה והכנת הדעת מול אלוף ישראל ב"ה ויבחר מקום מושב לה בית המיוחד לישראל שהוא בית המקדש והוא אומרו של הכתוב וישבה בביתך, ותתודה בבכי על אשר מעלה באביה ואמה ועל פרידתה מהם, ואביה זה הקב"ה ואמה היא כנסת ישראל, ירח ימים זה השיעור המספק לשוב או שהוא ירמוז לחודש המיוחד לתשובה שהוא חודש אלול. עכ"ל.

אלול - זה הזמן להתעורר מתרדימה של היצר הרע

והנה אנו נמצאים בתחילת חודש הרחמים והסליחות של חודש אלול וזה הזמן להתעורר מתרדימה של היצר הרע ולצאת נגדו להלחם בו וכמו שנזכר, אבל אין הכוונה לצאת מאוהלו של תורה ותפילה אלא אדרבה עלינו להיות יושב אוהב וכמו שיעקב נקרא איש תם יושב אוהל של תורה ויר"ש וחסידות, כי ידוע מה שכתב הרה"ק הבני יששכר בספרו הק' אגרא דכלה בדרך רמז שכתב "כי תצא למלחמה על אויבך" שמיד שאדם יוצא מאוהלו של תורה אז אתה צריך להילחם על האויבים וצריך רחמים מאת ה' להניצל, אבל אם לא תצא מאוהל של תורה, אז הם נופלים מתחתיו בלי שום מלחמה.

אבל אע"פ כן אם כבר יצא מאוהלו של תורה אל יתייחס האדם אלא יעשה מלחמה עם היצר הרע והמלחמה הוא תורה ומצוות וכמו שאמרו חז"ל שה' יתברך אומר בראתי יצר הרע אבל בראתי לזה תבלין וזה עסק התורה ולכן נשתדל כלנו יחד להרבות בתורה בימים הק' של חודש אלול וכן להרבות בתפילה ובצדקה וחסד ולהיות מוכנים ליום הדין של ראש השנה ויום כיפור הבאים עלינו לטובה.

ואז נזכה לכתובה וחתומה טובה טובה בספרן של צדיקים גמורים ולהיות לנו שנת שפע ברכה והצלחה וחיים טובים ושלוש, ובעיקר שנזכה כבר לשנת גאולה וישועה, ולשנת בנין בית המקדש, מתוך רחמים וחסדים מגולים אמן.

עובדות חיים

כי יהיה לאיש בן סורר ומורה

בעיר לובלין היה מתגורר איש אחד למדן וחסיד נלהב מהחזרה לובלין אמנם ברבות הימים שינה ופירש ונעשה משומד והחזרה הריחוק ממנו ולא רצה לראות את פניו, פעם אחת בא להחזרה הגראף טשארטיסקי וכיבדו החזרה מאוד בכבוד מלכים והיה כשמוע המושמד מזה בא בטרזניא להחזרה היתכן אותי רודף כבודו, ולא רוצה לראות פני מפני שחושדני שאהיה גוי, וכשבא גוי גמור אוכל נבילות וטריפות אתה מכבדו כראוי, נענה החזרה ואמר לו הנה בפרשת בן סורר ומורה מצינו שנידון על שם סופו שיעמוד בפרשת דרכים וילטטם את הבריות, ורוצח נשפט במיתת סייף שהוא מיתה קלה יותר, ומהו היושר שמפני חשד על שם סופו, יהיה חמור מסופו גופו, אלא נשמע מזה שמי שמכין את עצמו להיות רשע הוא יותר גרוע מהרשע גופא.

והתעלמות מהם (כב, א). ובגמרא מובא פעמים שאתה מתעלם... זקן ואינו לפי כבודו.

מעשה ברבי עקיבא איגר שבא לוורשה, ויצאו לקראתו רבבות אלפי ישראל, חלקו לו כבוד מלכים. מיד ביקש להטות את הכרכרה מן הדרך והביע רצונו לבקר אלמנה אחת בעיר, מבנות משפחתו, וכל הקהל הולך אחריו, כדי שתזכה היא בכבוד הרב. העיר לו אחד, אמנם מצוה להרנין לב אלמנה, אבל מר אינו מחויב, הלא אמרו שפעמים רשאי אדם להתעלם ממצוה, כמו זקן ואינו לפי כבודו, שפטור מלטרור בהשבת אבידה. וכי זה כבוד לגאון כמותו להיות הולך בעצמו אל אשה אלמנה פשוטה. השיבו ר' עקיבא איגר, משם ראה כי רק בהשבת אבידה התירו להתעלם, אבל במקרה שלי כתוב אחר מפורש, 'ומבשרך לא תתעלם'.

ארבעים יכנו לא יוסיף.

כשהאדמו"ר בעל ה'חידושי הרי"ם' מגור זי"ע הגיע לפרקו בא תלמיד חכם אחד לבחון אותו בשליחות גביר נודע, שאל הלמדן את החידושי הרי"ם, הנה בגמרא מכות (כב:) יש פלוגתא לענין מספר המלקות, לר' יהודה לוקה ארבעים מלקות ות"ק סוברים שלוקה רק שלושים ותשעה מלקות, אמר לו איזה היכי תימצי יכול אתה לומר לי שיתנו לאדם סך מסויים של מלקות ויציא חובת ב' השיטות גם כת"ק וגם כר"י. ענה החידושי הרי"ם בפשטות, אם שליח ב"ד עבר על שלושים ותשעה לאוין צריך לקבל על זה ל"ט פעמים ל"ט מלקות, ביני וביני שלחוהו לשליח ב"ד להלקות אדם אחר, והשליח הלקוהו ארבעים מלקות במקום ל"ט ועבר בזה על לאו ד'לא יוסיף', וצריך לקבל מ' פעמים ל"ט מלקות. אמנם כל זה הוא רק לשיטת ת"ק אבל לר"י לא עבר על לאו ד'לא יוסיף', ואינו סופג מלקות אלא ל"ט פעמים. עכשיו יצא לנו שהשליח ב"ד סופג סך הכל 'אלף תק"ס' מלקות, גם לשיטת ר"י וגם לתנא קמא, לר"י מקבל ל"ט פעמים ארבעים מלקות, ולתנא קמא מקבל ארבעים פעמים ל"ט מלקות, נמצא אותו סך מלקות לב' השיטות.

ולא ימחה שמו מישראל.

חסיד אחד שוחח פעם עם הרה"ק ר' אברהם מסאכטשוב זי"ע ונתגלגלו הדברים על אחד מן האפיקורסים ואמר החסיד עליו 'ימח שמו' גער בו הצדיק ואמר, האם יודע אתה איך הדין מומר שמת בלא בנים רחמנא ליצולן, מומר שמת בלא בנים מובא בירושלמי שאשתו חייבת בחליצה, וחליצה הוא במקום יבום, ומפורש בתורה שמצוות יבום ציוותה התורה כדי שלא ימחה שמו מישראל' הרי דהתורה דאגה אפילו למומר שלא ימחה שמו' ואתה אומר 'ימח שמו'.

כפיני חיים

כי תצא מחנה על אויבך ונשמרת מכל דבר רע (כג, י-יא)

כי תצא מחנה על 'אויבך', היינו המקטרגים שמקטרגים על בני ישראל, וכדרך שדרשו בספרי על פסוק כי תצא למלחמה על אויבך דהיינו נגד אויבך, וכמו כן אפשר לפרש זה הפסוק כן, ונתנה התורה עצה האיך תוכל לנצחם ולהיות על אויבך, דהיינו שתהיה מעליהם ותוכל לשלוט בהם, ולזה הקדים לומר כי תצא 'מחנה', דהיינו כשתצא במחנה יחד עם כל הציבור, והזהירה התורה"ק ונשמרת מכל דבר רע, דהיינו שתהיה שמור מן היצה"ר, וכמו שרמז באומרו 'מכל דבר רע' (עם האותיות והכולל) בגימטריא 'יצר הרע'.

(חוקי חיים)

השב תשיב לו את העבט וגו' וברכך, ולך תהיה צדקה לפני ד' אלקיך. (כד, יג) עליך להשיב לעני את המשכון, והוא יברכך על כך, הפסוק בא לרמז שהאדם חייב להחזיר את המשכון לעני, אבל לא על מנת שהעני יברכהו, אלא בגלל שכך צוה בוראו, וזה אמור בפסוק "השב תשיב לו העבט" תחזיר לעני את המשכון "וברכך" הוא יברך אותך על זה, אבל הכוונה שלך תהי' "ולך תהיה צדקה לפני ד' אלקיך" עליו לעשות את זה רק מסיבת היות זו מצוה אשר צוה ה' אלקיך.

(קדושת לוי)

כי תשא את ראש בני ישראל לפקודיהם ונתנו איש כופר נפשו (ל, יב) כשתבואו למנות מנהיג לישראל הנקרא ראש בני ישראל צריך למנות אחד שמוכן לתת את עצמו ככופר נפש ולמסור נפשו בעד כלל ישראל.

(אלשי"ך)

קח לך בשמים ראש מר דרור (ל, כג)

דרש הרה"ק רבי יוחנן מטולנא זי"ע: 'קח לך' – כל יהודי צריך לבחור לעצמו 'בשמים ראש' – מנהיג שראשו בשמים. וכי תשאל, מנין אדע מי הוא הרבי האמיתי שהוא 'בשמים ראש'? התשובה היא, 'מר דרור' – רבי הקורא דרור לכל המרים, מחזק אנשים אומללים, ויודע תמיד לומר את המילה הנכונה שתעודד ותשמח את מר הנפש, אותו יהודי המשמח אנשים בכל עת, הוא הצדיק האמיתי שראשו בשמים (תנחומך ישעשעו נפשי)

זכור את אשר עשה לך עמלק וגו' אשר קרר בדרך. (כה, יז-יח)

שרש כל העבודה ותיקונה הוא כשנעשית בחיות ובשמחת הלב, הגם שהוא אחת מגדולי מעלת העבודה כשהיא נעשית בשמחה ובחיות הלב שזה ידוע לכל. אבל לא בנקל יזכה אדם לזה, כי יש לעומת עבודה של שמחה קליפת עמלק, כדכתיב (שמות יז) וילחם עם ישראל ברפידים, ודרשו ר"ל (מדרש תנחומא פ' בשלח) שרפו ידיהם מן התורה, כמובא (בספר בני יששכר מאמרי חודש אדר מאמר ג' 'מלחמה לה') שכל כוחו של עמלק הרשע להפיל אדם מאמונת ה', ולית בו קרירות בעבודת בוראו כמו שאמרתי רמז עמלק נוסריקין ע'מלק מ'קרר ל'בבות ק'דושות, הגם בתחילה כשמתחיל האדם להתעורר ולהתלהב בעבודת ה' או בהתמדת התורה או בקיום המצות, יש לאדם סיעתא דשמיא מרחמנותו יתברך, אבל אחר כך נוטלים מן האדם כל חיות שהיה לו ומטילים אותו על הבחירה כמובא בספרי יראים, והוא כמו תינוק כשמלמדים אותו להלך אוחז, נוטלו אביו בידו שלא יפול, ואחר כך מניח אותו שילמוד לילך מעצמו והבן, ואז מתגבר עמלק הרשע ביותר וביותר להפילו, ועוד ביותר וביותר להפילו מאשר היה מקדם דנא, ואז צריך להבין ולהשכיל שזה עצת עמלק הרשע הרוצה לקררו מעבודת ה', כדכתיב קרר ר"ת כמספר אמונ"ה.

(שומר אמונים)

מחלליה מות יומת כי כל העושה בה מלאכה ונכרתה (לא, יד)

לכאורה קשה למה דנים מחללי שבתות למיתה והלא דין הוא בשבת שפיקוח נפש דוחה שבת ומזה משמע שנפש ישראל למעלה מן השבת? אבל באמת כאשר אדם מישראל אדם מחלל שבת ח"ו נכרתת נפשו מן השורש וממילא הוא גברא קטילא בלבד, ואין ערך לכל חייו, זהו שאמרה תורה "מחלליה מות יומת" כי אינו כבר בגדר פיקוח נפש, כיון שאינו נפש כבר, כי בר קטלא הוא, משום "כי כל העושה בה מלאכה ונכרתה" והריהו כאינו.

(הרה"ק ר' ברוך ממעיבז זי"ע)

נעימות חיים

ונגשה יבמתו אליו לעיני הזקנים וסלצה נעלו מעל רגלו וירקה בפניו ונענה ואמר ככה יעשה לאיש אשר לא יבנה את בית אביו (כה, ט). סיפר הגאון רבי דוד יונגרייז זצ"ל, ראב"ד בד"ץ 'העדה החרדית', שהיה מקובל בידו ממעמד חליצה אחד שהתקיים בבית דינו של הגה"ק המהר"י אסאד זצ"ל, שפעם אחת חברו להם המשכילים למיניהם במלחמה כנגד מצוות חליצה, וטענו שאין זה טקס יפה שהאלמנה המסכנה צריכה לחלוץ את נעלו של היבם בתוך היכל בית הדין קבל עם ועדה, ואם לא די בכך עוד מחייבים אותה לירוק בפני כולם. עפרא לפומייהו. וכמבואר בחז"ל (תנחומא פר' משפטים) שאודות מצוות חליצה אומות העולם מונים [מצערים] את ישראל, מה מצוה זו ומה טעם יש בה.

המשכילים הגישו בקשה בפני המלך פראנץ יוזף, שיאסור את קיום המצווה. שלח המלך משלחת מלכותית לביתו של המהר"י אסאד והזמינה אותו להתייצב בפני המלך, לתת את תגובתו לטענות המשכילים.

להפתעתם הציע הרב, שהמלך יבוא אליו וישתתף בעצמו במעמד חליצה שייערך בבית דין שבראשותו, ואז ייווכח לראות במו עיניו במהות פעולת החליצה ובתוצאותיה הברורות, והמלך הסקן סבר וקיבל. חלפה תקופה, ולפתח בית דינו של מהר"י אסאד התגלגל מעמד חליצה באלמנה מפורסמת שהמלך הכיר היטב את בעלה המנוח מחמת היותו קרוב למלכות.

לצד מקומם של דיני ישראל, הציבו כיסא מתאים למלך אוסטרי הונגריה האדיר. מתורגמן מיוחד ניצב, והסביר למלך כל שלב ושלב של המעמד, החל מקבלת העדות שזו אכן האלמנה שבעלה נפטר ללא בנים, דרך הכנת שטר החליצה, נעל החליצה, ומסירת המודעה של היבם. לקראת סיום ניגשו חברי הבי"ד לקיים את החליצה עצמה, כולל את מצוות הרקיקה שנעשתה לעיני כולם. צמרמורת עזה חלפה בלב כל הנוכחים, כאשר בשלב זה ניגש מהר"י אסאד אל המלך ירום הודו וביקש ממנו להתלות עמו צעדים ספורים עד למקום הרקיקה. בהגיעם לשם התבקש המלך להביט היטב לתוך הרוק ולספר מה הוא רואה שם.

המלך הביט נדהם, ונרתע לאחוריו. דמותו של המנוח, אותו הכיר בחייו, נשקפה אליו מתוך הרוק. "מה זה?" "שאל המלך בתדהמה, הסביר המהר"י אסאד, שמובא בתיקוני זוהר (תיקון כב, דף עב) שסוד החליצה הוא חליצת נפש המנוח והבאתה למנוחתה, וזהו הסימן שיש בידיו תמיד שנעשתה החליצה כדת וכדין, עיין שם.

זהו גם פשר הסוד שבחליצה הנגלה לחכמים - כמבואר בתרגום יהונתן בן עוזיאל שפירש "ונגשה יבמתו וירקה בפניו" (דברים כה ט) ותירגם רבנו יונתן בן עוזיאל: "תירוק קדמוי רוקא נפישא דמתחמי לחכימא". כלומר אל חכמי התורה שלעניהם נראה ונתגלה 'ברוקא דנפישא' כל הנעשה והנפעל במעשה החליצה בהעלאת הנשמה למקום מנוחתה.

חשוקי חמד - בהקדמה למסכת תמורה

הליכות חיים

הרה"ג חיים שלום סגל שליט"א
מו"צ בבני ברק ומח"ס בירורי חיים

זמן קריאת שמע בזמנה (ג) במשנת רבותינו הק' זי"ע

הנה בספר הליכות חיים - סדר היום (עמ' קצג מפי השמועה הערה ג') הביא מאדמו"ר מקלויזנבורג זצ"ל שהיה נזהר ביותר שלא להעיר מאן דהו משנתו, ומשום כך פעמים והיה מקיף את דרכו בכמה חדרים, שלא יצטרך לעבור בחדרו של הישן והלה יתעורר. אבל בהתקרב סוף זמן ק"ש, אם טרם ראה את המשב"ק, היה הולך בעצמו ומזרזו לקום בזריזות ולקרא ק"ש. ואף העמיד שומרים, בשבתות שעריכת השלחן הסתיימה בשעה מאוחרת, שיעירו שוב את מי מהבחורים שטרם קם לפני סוף זמן ק"ש.

ופעם אף התבטא 'א כפרה אויף טויזנט טישן אויב מען פאר שפעטיגט איין מאל זמן ק"ש' [אלף שולחן הטהור לא יכולים לחפות, ואינם שוים איחור זמן ק"ש פעם אחת]. ע"כ.

וע"ז הדרך אמרתי לפני חברים מקשיבים, יש מצעירי הצאן שערים כל הלילה בליל שבועות כמנהג ישראל מקדמת דנא [כדהובא במג"א (סימן תצ"ד), דבזוהר הק' (בראשית ח, א - ויקרא צז, ב) איתא שחסידי הראשונים היו נעורים כל הלילה ועוסקים בתורה, וכבר נהגו רוב הלומדים לעשות כן עיי"ש], ואחר עלות השחר הולכים לנום את שנתם, ופעמים מפסידים את זמן קריאת שמע, והרי פשוט יותר מביעתא בכוחא דכן לא ייעשה, דכל דבר זה להיות ערים כל הלילה אף דחשיבותו לאין ערוך, ומ"מ אינו אלא ענין כמ"ש הזהו"ק דכן היו נוהגים חסידים הראשונים, ואילו קריאת שמע הא הוי מצות עשה דאורייתא. ואפילו מאה לילי שבועות, לא יבואו למשקל של מצות עשה דאורייתא אחת של ק"ש.

ושמעתי בשם אחד הדרשנים שליט"א, הנה אנו אומרים בתפילת שמו"ע בא"ה 'רופא חולי עמו ישראל', אטו רק לישראל מרפא, והרי לכל חולי עולם הוא רופא, וכדמצינו בברכת אשר יצר 'בא"ה רופא כל בשר', [וכבר מזמן זמנים ראיתי בשו"ת נשמת חיים להגאון רבי חיים ברלין זצ"ל אב"ד וואלז'ין בנו של הנצי"ב (סימן י'), שהביא שכן הקשה מחו' הגאון שיחי' עיי"ש], וי"ל באמת כן הוא יש חולאים שאינם אלא לישראל, ולא לגויים וכגון אלו הפוחזים שאינם יראים לקום לקרא ק"ש בזמנה, דזה אינו כלל אצל הגויים, דהא יכולים לקום ממשכבותם בכל עת ובכל שעה, אבל בן ישראל בנו של הקב"ה שאינו מרגיל את עצמו לקום לקרא ק"ש בזמנה בכל מצב, הרי הוי חולי לכל דבר, וע"ז אנו מתפללים בברכת רפאינו ה' ונרפא.

וכדמובא מהרה"ק רבי פנחס מקאריץ זי"ע"א לפרש הכתוב (משלי ו, ט) עד מתי עצל תשכב, פי' אימתי כבר תלך לשכב, כי כשהאיש הישראלי יש לו צל של ספק שמא יעבור זמן ק"ש ואעפ"כ הולך לישון בשעה מאוחרת 'הרי הוא נקרא פושע', כי הוא עובר על מצות עשה דאורייתא במזיד. והוא מכניס את עצמו בנידוי למשך כל היום כמבואר בזוה"ק. ע"כ.

(מתוך ספרו "גם אני אודך" תשובות להגר"ג רבינוביץ שליט"א)

מאות כבר נושעו! ומה איתך?

רוצים גם ישועה? יש לכם שמחה, אזכרה וכו' תרמו בעין יפה וקחו חלק בהפצת המעיינות של

מרכז "אמונת חיים" קראלי

כתובת לתרומות תגובות ולקבלת הגליונות

רח' הרב אבוחצירא 12/15 אשדוד

טל. 055-6798152

באימייל: 8659931@gmail.com

לעילוי נשמת

מרת פייגא גיטל גוטמן ע"ה
ב"ר יוסף מתתיהו הכהן ז"ל
נלב"ע י' אלול תשפ"א
ת. נ. צ. ב. ה.

לעילוי נשמת

מרת מלכה באסנער ע"ה
בת הרב מרדכי לייב ז"ל
נלב"ע ט' אלול
ת. נ. צ. ב. ה.

**לזכר עולם יהיה צדיק
אדונינו מורינו ורבינו**

הגה"ק יצחק צבי משה זצ"ל
ברא כרעא דאבואה

אדמו"ר אביגדור מו"ס זצ"ל
מקראלי

נלב"ע ד' טבת תשע"ט
זכותו יגן עלינו ועכ"א
ת. נ. צ. ב. ה.

לעילוי נשמת

הרבנית רייזל רוט ע"ה
בת הרב שמואל אהרן זצ"ל
נלב"ע י"ז טבת תשפ"ג
ת. נ. צ. ב. ה.

לעילוי נשמת

הגה"צ משה וועבר זצוק"ל
בהרה"צ מרדכי זצ"ל
נלב"ע יב כסלו תשפ"א
ת. נ. צ. ב. ה.

רבי אברהם יחיאל פיש זי"ע

נלב"ע י"ג באלול

עלה יד סחב ובנה מבלי לבקש שכר!! רק משום שרצה להיות שותף בבנייתו של תורה.

סיפר הרב אברהם דירנפלד שליט"א ראש כולל בעלזא בת"א. ערב שבת אחת הוא הגיע לבית המדרש של בעלזא וסיפר שחלם שעליו לחזק את בית המדרש הזה, ומדי ערב היה מסדר את בית המדרש לכבוד שבת. קנה מפות לשולחנות וניקה כל פינה. לאחר מכן היה נכנס לחדרו של האדמו"ר רבי אהרן מבעלזא וכל רצונו ובקשתו היה מתחנן שהרבי יעתיר עבור כלל ישראל.

וכך היה תחילת גיליו לעולם: יום אחד נכנסו לבנינו שלושה אברכים ושואלים היכן גר כאן רבי אברהם פיש? השיבם שזה הוא, והכניסם לביתו, כאשר נכנסו אמרו לו שרבי ישראל אבוחצירא זצ"ל שלחם אליו, להודיעו שמשמים החליטו שהוא יהיה רבי ויברך. מאותו היום והלאה

אנשים רבים הגיעו אליו כדי שיברכם. ה"בבא סאלי" גילה לפני הסתלקותו למקורביו ואנשיו, שרבי אברהם פיש מתל אביב, הוא זה שימלא מקומו בהשפעת ברכות וישועות עבור כלל ישראל.

ברכותיו של רבי אברהם נתקיימו בשלמותם, והכל בדרך נס ופלא, כדוגמת הנסים והנפלאות שראו אצל רבי ישראל אבוחצירא בברכותיו הקדושות. ראה רבי אברהם ברוח קדשו למרחקים, וסיפורים רבים מתהלכים אודות הניסים והנפלאות שנעשו על ידו, ואין כאן המקום לאריך כי רבים הם (חלקם מופיעים בספר "צדיקים נסתרים בדור האחרון").

האדמו"ר מלעלוב קרא על רבי אברהם פיש את הפסוק: "זורע צדקות מצמיח ישועות" וביאר: קודם רבי אברהם זרע צדקות - היה עוסק בצדקה וחסד,

ומכאן מדה זו זכה להיות "מצמיח ישועות" שהיה מעניק מברכותיו וכולם ראו בחוש היאך ברכותיו נתקיימו.

הצדיק הנסתר רבי מענדל מבני ברק העיד: "רבי אברהם הוא ראש הל' צדיקים נסתרים"

מה נהדר היה מראהו של רבי אברהם בסעודת "מלוה מלכה" רבים מכל רחבי הארץ היו נקבצים ובאים לביתו הצנוע והפשוט ברחוב קלישר 32 בתל אביב. הנרות היו תמיד דולקים במרכז השולחן עשרים ושש במספר כמניין הוי"ה. הוא היה מערבב מיני משקאות זה בזה ומחלקם. ונוהג היה לומר שזה מועיל יותר מאנטיביוטיקה, וכמו כן נהג לחלק גם שומים לשמירה, ופותח בשירה של השתפכות הנפש בשיר "רחם בחסדך על עמך צורנו."

קשר מופלא ומסתורי היה לו לרבי אברהם עם צדיקי הדור אשר לא היו מוכרים כלל.

ביום שלישי טרם פטירתו קרא למשמשו וביקש מהאחות שתצא מהחדר. ואמר: "דע לך שבערב שבת קודש אני הולך להיפטר מן העולם, תדאג לסדר את כל אשר צריך". ואכן, ביום שישי י"ג באלול עלה לגזי מרומים ומקום מנוחתו בבית החיים אשר בעיר צפת ת"ו.

זכותו יגן עלינו אמן.

(נכתב ע"י הרב קלמן מאיר בר, עם כמה הוספות)

רבי אברהם יחיאל פיש זצ"ל - נולד בעיירה טארנוב שבגליציה, לאביו רבי יוסף חיים פיש ז"ל. לאחר שנתגדל הסתופף בצל האדמו"רים מסטוטשין ורופשיץ זצ"ל.

בשנות השואה האיומה ניצל בדרך נס ופלא, כשם שסיפר בעצמו: היה זה כאשר הגרמנים הארורים נכנסו אל העיר, ופרצו לביתו והתחילו לירות ללא הרף, כאשר סבבו נישקם לעברו של רבי אברהם פתאום החשיך הבית, ובאותו הרגע ברח דרך החלון ונס על נפשו.

ניצולי שואה סיפרו עליו, "בימי שונת הזעם של השואה האיומה, כל מי ששהה בקרבת רבי אברהם פיש ניצל."

רוב שנות חייו עד שנגלה בהוראת מרן ה"בבא סאלי", היה רבי אברהם פיש צדיק נסתר, והסתיר עצמו כפועל בניין פשוט, כך הצליח לפעול בפעולות נצורות לקירוב גאולת ישראל בלי שישגיח בו איש, אשתו הרבנית פראדל עבדה במשק בית ואת כל כספם שהיו מרוויחים היו מחלקים לצרכי צדקה לעניים, הכנסת כלה והכנסת אורחים. מלבד הקצבה החודשית הדלה ממנה היו חיים.

רבי אברהם נמנה על חבורת הצדיקים הנסתרים שהסתופפו בצילו של הסנדלר הקדוש רבי משה יעקב רביקוב, בניהם היה רבי לאון פתילון, רבי יוסף וולטון, רבי מענדל מבני ברק.

במשך שנים רבות בכל לילה למד הרב פיש עם הסנדלר בסודות התורה. לעיתים היה הסנדלר שולח אנשים לרבי אברהם שיפעל עבורם ישועה, וכאשר היו מגיעים אל רבי אברהם הוא היה עושה עצמו כמשוגע ומסלקם ובזמן הסילוק היה מבליע להם ברכות לפי בעייתם וצרתם, ואלו ראו ישועות וכל צרותם נפתרו.

מי לא זוכר היאך ביתו של רבי אברהם היה בית מחסה לכל מסכן. תמיד אכלו

ולנו אצלו בבית אנשים שהיה קשה להיות במחיצתם. רבי אברהם היה מכלכל ודואג לכל מחסורם, והרבנית היתה מכבסת ורוחצת את בגדיהם.

פעם אחר ליל הסדר בא אליו אברך ושאלו: "נו, רבי אברהם, אליה הנביא היה אצלך בליל הסדר?" ענה לו רבי אברהם בשאלה: "תגיד לי איפה היית בליל הסדר? לבטח אצל אבך שם אמרת כל דיכפין ייתי ויכול וסגרת את הדלת שאף אחד לא יוכל להיכנס, אבל אצלי היו בליל הסדר חמישה עשר יהודים כאלה. יתכן, שבין החמשה עשר הללו היה גם אליהו הנביא."

דרכו של הרב היתה להכניס את ענייה המסכנים של תל אביב ולהאכילם ולהשקותם, ובמשך כל שנותיו חיתנו הוא ואשתו עשרות ומאות זוגות, כאשר הם מעניקים להם מקרר גדול ומשוכלל, כששאלו אותו מדוע דווקא מקררים? השיב ברב בענוותנותו: "כאשר יכניסו אותו לגיהנום ויהיה שם חם יבקש להתקרר במקררים שרכש עבור זוגות אלו."

רבי אברהם היה נוהג לעשות לא רק חסד עם החיים אלא אף עם המתים. פעם סיפר כי נוהג הוא ללבוש בגדים של אנשים שמתו כדי שיהיה להם זכויות בעולם האמת, שעושים מצוות בממונם ובכליהם. פעם אחרת כתב ספר תורה בשביל נשמות אבודות שיהיו להם זכויות.

כאשר הוחלט לבנות בנין למוסדות בעלזא בתל אביב, ביקש רשות להשתתף בהקמתו בתור פועל בנין. במשך שנה וחצי

הגה"ק עקיבא אייגר זי"ע

נלב"ע טו אלול

לבדוק את סכינו של השוחט, לבחון את כשרות המקווה, להשגיח על שלימות העירוב, ועוד הרבה כיוצא בזה. בכל פעם שהייתה מתגלית לפניו פירצה כלשהי או מעוות שדרש את תיקונו, היה רבי עקיבא איגר מנסה לתקנה בעצמו כמידת יכולתו, ובמקרים מסובכים יותר היה ממחר להביא את המידע החשוב לידיעת אחד הרבנים הגדולים שהיה מתגורר באזור.

לצערו של רבי עקיבא איגר, גם באותו כפר קטן בו עזר באמצע דרכו התגלו בעיות קשות ונוצר צורך דחוף לגדור את הפרוץ ולתקן את המעוות. הבעיה ההלכתית התגלתה כסבוכה עד כדי כך שרבי עקיבא איגר החליט כי היחיד שיוכל לתקן אותה על הצד היותר טוב הוא דווקא רבי מרדכי בנט.

לא היסס רבי עקיבא איגר והורה להפנות את מרכבתו לאחור. הוא עשה את כל הדרך הארוכה חזור אל העיר ניקלשבורג, שם חזר וביקר אצל רבי מרדכי בנט שהופתע לראות את האורח החשוב חוזר אל ביתו. בשיחתו הפעם שנערכה רק בין השנים ועסקה בבעיה ההלכתית הקיימת באותו כפר הראה רבי עקיבא איגר את כוחו הגדול ואת ידו החזקה. בזו הפעם, היות וקדשי ישראל היו תלויים ועומדים בזה, התגלה רבי עקיבא איגר בכל יקר תפארת גדולתו. גאונותו האדירה, החובקת זרועות עולם, יצאה לאור בכל הודה והדרה.

היות והבעיה התגלתה כמי שיש לדון בה עוד כהנה וכהנה, ומתוך כך שהזמן כבר היה סמוך לשבת, נאלץ רבי עקיבא איגר להשאר לשבות את שבתו בעיר ניקלשבורג, והוא אף ניאות לשאת מדברותיו בפני כל בני הקהילה בשבת אחר הצהריים. כל עוד לא היה רבי עקיבא איגר מצוי שם בשבת יכול היה להתחמק מלדרוש בפני הציבור, אולם עתה שהוא שובת שם, הרי שעליו לנהוג כמנהג המקום ולשאת את הדרשה כפי שרגילים האורחים הנכבדים.

שעה ארוכה לפני תחילת הדרשה כבר נהרו ההמונים למגדול ועד קטן. הלמדנים באו ללמוד, פשוטי העם כדי לחזות בזיו פניו של הגאון הנודע, וטף באו כדי ליתן שכר למביאייהם, ההורים שביקשו שאזניהם הקטנות יקלטו את דברי התורה הקדושים שישימיע האורח החשוב. בשעה היעודה נכנס רבי עקיבא איגר להיכל בית המדרש הגדול כשהוא מלווה ברב העיר, רבי מרדכי בנט, והחל להשימיע את דרשתו.

פתח רבי עקיבא איגר בהצעת דברי רבותינו הראשונים והאחרונים באחת הסוגיות כשלאחר מכן הערים עליהם שורה ארוכה של קושיות ותמיהות שהותירו את הלמדנים המופלגים של העיר כשהם פעורי פה. לאחר שהקושיות היו נשמעות כחומת ברזל שאי אפשר להפילה, הציע רבי עקיבא איגר מהלך גאוני מבריק שתירץ את כל הקושיות בחדא מחתא, ויהי לפלא.

אדה"כ והכי, בעוד רבי עקיבא איגר שוזר את החוליות האחרונות בשרשרת הפלפול המעמיקה, קם רבי מרדכי בנט והעיר הערה כלשהי על היסוד עליו השתית רבי עקיבא איגר את בניין המערכה אותה השימיע. רבי עקיבא איגר הקשיב לשאלה בעיון רב, תחילה החריש ושקע במחשבות עמוקות, פניו הביעו התאמצות קשה בחיפוש אחרי תירוץ מתאים לקושיא שעלתה, אך לבסוף רפו ידיו. רבי עקיבא איגר החווה תנועה של כניעה, והפטיר: הרב צודק! ובמילים אלו ירד מבימת בית המדרש.

אין לתאר את הרעש והמהומה שהתחוללה בבית המדרש עם צאתו של רבי עקיבא איגר בדרכו לאכסנייתו. הלמדנים חזרו שוב ושוב על דברי רבי עקיבא איגר ועל ההערה הקולעת שהשימיע רבי מרדכי בנט שמוטטה את כל בניין הפלפול. בעיניהם של כל בני העיר נצצו זיקים של הערצה עמוקה לרבם הדגול, כלום קטנה היא בעיניהם שרבינו הצליח בקושייתו הקצרה להכריע את גאון הדור הנודע, את רבי עקיבא איגר בכבודו ובעצמו. מסתבר, נענו הכל ואמרו, שככל שהערכנו את גאונותו של רבינו עד כה עדיין לא הגענו לחצי שבחו וגדולתו.

היחיד אשר חש את עצמו שלא בנוח היה רבי מרדכי בנט בעצמו. הוא מיהר לצעוד בעקבותיו של רבי עקיבא איגר שהלך אל בית

הסיפור על השאלה והתשובה מוליך אותנו לסיפור נוסף של שאלה ותשובה, כשהצד השווה של שני הסיפורים הללו הוא מידת הענווה והשפלות של הגאון רבי עקיבא איגר.

היה זה כשרבי עקיבא איגר נסע מהעיר פוזנא, בה כיהן כרבה של העיר ורבן של כל בני הגולה, אל העיר אייזנשטט, עיר מולדתו, כדי לבקר את אמו הישישה והצדקנית. במהלך נסיעתו הארוכה החליט רבי עקיבא איגר לבקר אצל הגאון רבי מרדכי בנט, רבה של העיר ניקלשבורג. שמע הביקור המתוכנן הגיע לאוזניהם של למדני העיר ניקלשבורג ואחזה בהם התרגשות גדולה. שמוע שמעו אודות גדולת הגאון רבי עקיבא איגר, והיו בטוחים כי בביקורו אצל רבם, רבי מרדכי בנט, יושמעו חידושים עצומים ונפלאים מפייהם של שני גאונים אלו שיחדדו זה את זה בשמועותיהם. אלא שכמידת הציפיה הגדולה לפלפולים הכבירים ולחידושים המרעישים ומרקיעי השחקים שישימיע האורח הגדול באזניהם, כך הייתה אכזבתם.

במהלך הביקור החשוב ישב רבי עקיבא איגר כשהוא כפוף ונכנע לפני רבי מרדכי בנט ובלע בשקיקה כל מילה שיצאה מפי קודשו. רבי עקיבא איגר נענע בראשו כמסכים וכמתפעל מהחידושים שהשימיע באזניו וביקש בענווה ובהכנעה לזכות ולשמוע עוד ועוד מדברי תורתו של רבי מרדכי בנט. ככל שניסה רבי מרדכי בנט לרמז לרבי עקיבא איגר שיאמר אף הוא מדברי תורתו, הוא לא נענה ולא כלום. במשך רוב הזמן התעטף רבי עקיבא איגר באדרת השתיקה וההקשבה, בקול דממה דקה הקשיב לדברי המארח ובסך הכל השימיע אי אלו משפטים קצרים של קורח רוח מהדברים ששמע. ואילו חידושים שלמים משל עצמו לא השימיע גאון הדור הנודע בשערים ולא כלום.

המארח התמה לא הבין את טיב שתיקתו של האורח, ותלה זאת בחולשא דאורחא, מחמת תשישותו מהמסע המופלג. כיון שכן פנה רבי מרדכי בנט והפציר באורחו הדגול כי יסכים להתעכב במחיצתם ולשהות בעירם ניקלשבורג עד לאחר השבת הבאה עליהם לטובה למען יכבד את בני עירם הנכספים לשמוע את קולו וישא מדברותיו בדרשה תורנית מכובדת בבית המדרש הגדול של העיר, כמנהגם של רבנים דגולים המגיעים להתארח בערים ואמהות בישראל.

אלא שרבי עקיבא איגר סירב בתוקף רב. בענוותנותו הרבה חשש האורח מפני הכבוד שעתידי הוא לקבל במידה גדושה משבת שכזאת ובפרט מדרשה בפני כל בני הקהילה, והוא דחה את ההזמנה בהחלטיות. את הסיבה לסירובו תלה רבי עקיבא איגר באילן הגבוה של מצוות כיבוד אם המזומנת לפניו ואשר בשלה אצה לו הדרך, אין הוא יכול להתעכב כאן עוד, ובזה הוא נפרד ממארחיו לשלום ולברכה.

יציאתו של רבי עקיבא איגר מהעיר ניקלשבורג עשתה רושם עז עוד יותר מביאתו. פליאה עמוקה ותדהמת אכזבה שררה בקרב הלומדים שבעיר על כך שרבי עקיבא איגר כמעט ולא פצה פה במהלך הביקור. היו כאלה חכמים בעיניהם שניסו לפקפק על מידת גאונותו של רבי עקיבא איגר ולומר כי אין זו אלא הגזמה בעלמא של בני פולין המפריזים יתר על המידה, אך הכל הסכימו שהיה כאן מאורע משונה היוצא מגדר הרגיל והמקובל.

כשהמשיך רבי עקיבא איגר במסעו, הוסיף ועצר שוב ביישוב קטן שהיה על אם הדרך. זאת מפני שרגיל היה רבי עקיבא איגר תמיד לתהות על קנקנם של כל הקהילות היהודיות הקטנות ולבדוק היטב את מצבם הרוחני. המציאות הייתה שרבני הקהילות הגדולות לא מצאו זמן מספיק כדי לעסוק בעניינם של קהילות זעירות שלא זכו לרב משלהם וצרכיהם הרוחניים נעלמים היו בדרך כלל מעיניהם הפקוחות של חכמי ורבני המחוזות הגדולים. כיון שכך, באותם עיירות קטנות מתרחשים היו לעתים מכשולות ופרצות ואין איש שם על לב.

רבי עקיבא איגר היה משתדל איפוא בכל פעם שיצא למסע על פני המדינות להתעניין במצבן של קהילות נידחות כאלו והיה נכנס אליהם לביקור כדי לעמוד על משמר חומות הדת. מבקש היה

אכסנייתו ופתח להתנצל על התקלה שיצאה מתחת ידו. כל כוונתי הייתה אך ורק לכבוד תורתכם, שטח המרא דאתרא את דבריו, ולא עלתה על דעתי חלילה וחס להפריך את פלפולכם. כל מה שביקשתי היה להראות כי שמעתי את הדברים, וכדרכה של תורה לפלפל בהם.

הציץ בו רבי עקיבא איגר ואמר לו בסבר פנים יפות: אכן, כלל לא הפרתם את פלפולי, שהרי על קושיא זו יש להשיב כך וכך וכפי שבדודאי יסכים עמי מעלתו. וכאן נעמד רבי עקיבא איגר והציג בפני רבי מרדכי בנט את התשובה לשאלתו והמשיך להרצות את הדברים מאותו המקום בו הפסיק את דרשתו.

ורבי עקיבא איגר בענוותנותו הגדולה עונה לו בשקט: אני איני אלא אורח נטה ללון. היום אני כאן ומחר אני הולך לעיר. אולם כבודכם מרא דאתרא הרי הוא כאן, והרמת כבודו בעיני בני עירו דבר גדול ונשגב הוא עד לאחת. עדיף היה לי אפוא לצאת מנוצח מאשר חלילה מנצח!

אלא שרבי מרדכי לא הסכים לוותר. על פי פקודתו יצאו שלוחי הקהל וכינסו את העם שנית לחזור ולבוא שוב לבית המדרש הגדול. הפעם היה זה רבי מרדכי בנט אשר עלה על הבימה ובפנותו אל הקהל הכריז ואמר: להתוודע ולהגלות כי כל קושייתי על פלפולו של רבי עקיבא איגר לא הייתה קושיא כלל ועיקר, לא מיניה ולא מקצתיה, הנה כך וכך השיב לי עליה רבי עקיבא איגר, וכך אף סיים את פלפולו למישרים ולתלפיות.

עתה הראיתי לדעת, סיים רבי מרדכי בנט את הסיפור המעשה כפי שהוברר לו, כי גאון וקדוש כרבי עקיבא איגר הינו אכן פלא מופלא שאין בדומה לו. עתה גם אני מבין כי הימנעותו מהשמעת חידושי הגאונים בתורה במפגשנו הראשון נבעה ממקור מים חיים של ענווה טהורה ומתוך אי רצון להשתמש בכתרה של תורה..

(מחברים)

בטוח אני כי הקב"ה ישלח לרבינו רפואה שלמה

הגאון הנודע רבי עקיבא איגר היה רגיל להשמיע שיעורים לפני תלמידי ישיבתו כשהרשות הייתה נתונה גם לבני העיר שנפשם חשקה בתורה להשתתף בשיעור. אחד המשתתפים הקבועים בשיעור היה יהודי שתורה וגדולה התאחדו על שולחנו. רשת ענפה של מסחר הייתה לו, והיה נושא ונותן באמונה בסכומי כסף אדירים, אך גם ידיו רב לו בפלפול דאורייתא. למדן מופלג היה וכוחו גדול בהוויות דאביי ורבא. הוא מצא לעצמו עונג רוחני בשיעוריו העמוקים של רבי עקיבא איגר, והשתדל שלא להחסיר מהם.

ביום מהימים התארכו עיסוקיו של הסוחר הלמדן עד שנאלץ להתעכב בבית מסחרו יתר על הרגלו. איחור זה לא הרפה את ידיו מלבוא אל השיעור, אלא שלמרבה הפלא הוא נכנס אל חדר מסירת השיעורים והוא רואה כי החדר ריק. ניכר שהיו בו אנשים זה לא מכבר, אך כעת אין בו נפש חיה. ידע הסוחר כי זהו הזמן בו רבי עקיבא איגר מוסר את השיעור, וכעת היה השיעור צריך להיות בעיצומו, אך בפועל המקום ריק.

תר הסוחר אחר אחד הבחורים שיסביר לו פשר דבר, עד שמצא בחור אחד ממכריו וממנו נודע לו כי רבי עקיבא איגר אמנם הגיד שיעור כהרגלו, אלא שהשיעור לא זכה לבוא אל סיומו. זאת מפני שבאמצע השיעור שאל אחד הבחורים המשתתפים קושיה על המהלך אותו השמיע רבי עקיבא איגר בשיעור, ואם כי אמנם הוא נענה בתשובה כהלכה מפי רבי עקיבא איגר, אך הבחור התעקש ועמד על שלו. פעם אחר פעם חזר הבחור על השאלה וכל פעם נענה רבי עקיבא איגר וענה לו את אותו תירוץ. הבחור לא הסכים להניח לרבו, וכך הוא שאל את אותה קושיה במשך לא פחות משבעים פעם! ואף רבי עקיבא איגר בענוותנותו הרבה לא גער בו כלום אלא ענה אותו תירוץ שבעים פעם! יתכן, המשיך הבחור וסיפר לאותו סוחר, שזה היה ממשיך עוד ועוד אלא שרבי עקיבא איגר נחלש מאוד מחילופי הדברים והוא התעלף ונפל על מקומו. כמובן שמהומה גדולה התעוררה. ניסו להעיר את הגאון אך לא הצליחו. הזעיקו רופא מומחה והוא קבע שמצבו חמור מאוד וציווה להחיש אותו אל ביתו. כך נקטע השיעור בעיצומו.

הסוחר שכאמור היה למדן מופלג התעניין אצל הבחור על מה היו חילופי הדברים בין התלמיד לבין רבי עקיבא איגר, אלא שהבחור השתאה מולו ושאל: רבינו מצוי בסכנת נפשות ואתה מצפה ממני שאוכל להתרכז ולומר לך את הויכוח העמוק ברייתא דאורייתא שהייתה שם. אך הסוחר לא הניח לאותו בחור וביקשו שוב ושוב שיאמר לו את המשא והמתן, עד שהבחור נענה לו וסיכם בפניו את עיקרי הויכוח הגדול.

הקשיב הסוחר לדברים והתפלא מאוד על עקשנותו של אותו תלמיד, שהרי דברי רבי עקיבא איגר היו ברורים ונהירים כנתינתם מסיני, ועל מה היה לו להתדיין איתו. אולם גם הסוחר ביקש לשהות עם רבן של כל בני הגולה, בדקות קשות אלו, ומיהר ללכת אל ביתו של הגאון בעוד שראשו מחשבן שוב ושוב את הויכוח הלמדני שהתנהל בשיעור אליו איחר.

משנכנס הסוחר לביתו של רבי עקיבא איגר הוא מצא את כל בני הבית שרויים בדאגה עמוקה. המצב כבר היה קשה מאוד וחששו לגרוע מכל. הסוחר התקרב למיטתו של רבי עקיבא איגר וראה אותו מרחש ומלחש בשפתותיו. הוא לא איבד עשתונותו אלא ניגש למיטתו של הרב והקשיב לשפתותיו הנעות.

אחרי כמה דקות בהם היה הסוחר כפוף על רבי עקיבא איגר הוא התרומם והכריז בקול: ברור לי לחלוטין כי הרב יבריא ויקום ממיטת חוליו. התפללו כל הנוכחים ושאלוהו: זאת מנין לך? וכי נביא או בן נביא אתה שבטוח הינך כי רבינו עתיד להבריא?

נענה האיש ואמר: בוודאי ראיתם שהתכופפתי על מיטתו של רבינו, הנה אספר לכם את אשר שמעו אוזני מלחשו של רבינו. וכך שמעתי את דבריו בהם הוא ביקש ואמר: ריבוננו של עולם! נפשי בשאלתי ובבקשתי שתשלח לי רפואה שלימה במהרה בתוך שאר חולי ישראל, בשל שתי סיבות: הסיבה הראשונה: הלא גלוי וידוע לפניך שהמהלך שלי בסוגיא הוא ישר ונכון, וכיוונתי בו לאמיתה של תורה, וראויה היא התורה הקדושה שבשלה אצכה לרפואה שלימה! והסיבה השנייה: כי אם אמות עכשיו חלילה, הרי שהבחור המקשה עלי לא יוכל לחיות במנוחה כל ימי חייו, כי הוא יתייסר ויתענה בייסורי מצפון על כך שהוא היה הגורם למותי, ואף סיבה זו מספקת כדי שאצכה לרפואה שלימה.

כששמעתי כך מרבינו, סיים הסוחר ואמר, בטוח אני כי הקב"ה ישלח לרבינו רפואה שלמה במהרה ועוד ינובון בשיבה דשנים ורעננים יהיו. ואמנם כך בדיוק היה: באורח פלא התייצב מצבו של רבי עקיבא איגר עד שחזר לאיתנו

גאולת חיים

ב"ה

זמן מסוגל מאד לגאולה פעם בששים שנה

באתי כעת לציין דבר פלא ועצום עד מאד, מה שכתב בספה"ק דברי יואל זיע"א (מועדים, חלק א', ליל יום כיפור, עמוד ש"ג) וכותב שם שעומדים בשנת תשכ"ו, וזה זמן עצום לגאולה, כיון שיש זמן פעם בששים שנה, שהזמן מסוגל עד מאד לגאולה השלימה, וזה היה גם בשנת תרס"ו, ומעורר שם לבקש חזק על הגאולה שלא ידחה חלילה וחס משנת תשכ"ו, לעוד ששים שנה, [היינו לשנת תשפ"ו] הבא עלינו לטובה ולברכה] וכותב שם שבדודאי כל יום יכול משיח לבוא, אולם בעת רצון של הגאולה, קל יותר לפעול. בפרט בעת רצון עצום שיש פעם בששים שנה, ולכן יש להתפלל בכל הכוח שנזכה אז לגאולה השלימה, ע"ש דבריו הקדושים והנעימים.

וזה מעורר אותנו שצריך כעת להתפלל חזק שיש זמן עצום של הגאולה בשנת תשפ"ו, שנזכה לזה, ולא נצטרך לחכות חלילה וחס עוד ששים שנה,

ואגב, זה תואם מאד עם הזוהר פרשת תולדות דף ק"מ ע"א, שמשמע שם לפי גירסה אחת, שבשנת תשפ"ו, יקומו חלק מהצדיקים בתחיית המתים. ע"ש ודו"ק.

הרה"ג גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א מו"צ ומח"ס גם אני אודך

הגה"ק אביגדור נחום מסטריקוב ז"ע

נלב"ע ט"ז באלול תשס"א

הוא החליט להגיע ללשכת מנכ"ל הבימה ולנסות לדבר אל ליבו. בדרך פגש בי. הייתי אז בחור צעיר, והרבי החליט מן הסתם שדווקא ליווי שכזה יוכל להשפיע יותר על המנכ"ל, הלכנו יחדיו כברת דרך קצרה למדי, עד שהגענו ללשכה. הרבי דפק, וה"בוא" נשמע מתוך החדר. רק נכנס האדמו"ר מסטריקוב פנימה, ומנכ"ל התיאטרון קם מלוא קומתו, למרות שלא ידע עדיין במי מדובר, הוא גם לא ידע שמדובר בשכן קרוב. והרבי, עם כל ליבו הגדול, החל... לבכות במשך 10 דקות תמימות, לא פחות, בכה ובכה, מאין הפוגות. המנכ"ל הבין על מה בוכה האיש הגדול שלפניו, ועוד לפני שהוציא הרבי מילה מפיו כבר הבטיח לו המנהל, "יהיה בסדר, רבי, יהיה בסדר, לא נמשיך יותר. שכנעת אותי."

אבל האדמו"ר זצ"ל לא השתכנע כל כך מהר. הוא ביקש מהמנכ"ל רשות לדבר כמה מילים, ובמילים אלו הראה בפניו את אהבתו היתרה לכל יהודי ויהודי, ויהא זה מחלל שבת ומחטיא הרבים. הרבי תיאר ברגש רב את העיירה היהודית של פולין, שבה נולד, סיפר על היהודים הטובים של פעם, ולא ידע כמה קלעו הדברים היישר אל המטרה. כי באותו שבוע ממש עסקו ב"הבימה" בהצגה על... העיירה היהודית, המנכ"ל שאך תמול שלשום צפה לראשונה בהצגה זו, ראה לפניו לפתע את הדמות המקורית של "הרבי מן העיירה". אני ישבתי מן הצד, לא התערבתי במילה אחת. הרבי הציג אותי כבחור חרדי שאיכפת לו מצביונה של השבת. כל הפגישה לא ארכה אלא כ-20 דקות ובסיומה הבטיח המנכ"ל להרבי זצ"ל מסטריקוב שהתיאטרון לא יעבוד יותר בשבת.

סגור בשבת

הרבי התעקש לראות כיצד הוא קורא לאחראים מטעמו על פתיחת התיאטרון ומעביר להם את ההוראה. המנכ"ל לא התעקש ועשה כבקשת הרבי. למחרת פרסמו העיתונים הגדולים ש"הבימה" החליטה לסגור שעריה בשבת. איש מהעסקנים החרדים לא ידע מי ומה היו בסוד העניינים. הרבי לא גילה את סודו. אני הקטן בוודאי לא. עד היום הזה לא ידע איש על דבר הפגישה. אבל בכך לא תם העניין. כעבור שנים, בהיותי כבר אברך בכולל בתל אביב, קרא לי הרבי לביתו. נרעדתי. קיבלתי בחדרו עם מאור הפנים הידוע שלו, ומיד אמר: "אתה זוכר שלפני כמה שנים היינו יחד שם, אצל המנהל של התיאטרון?" כשהשבתי בחיוב, המשיך הרבי וסיפר, בהתרגשות, שלפני כמה ימים פגש את אותו מנהל, והנה הוא חובש כיפה... הם פותחים בשיחה, והאישיות החילונית ההיא, שהיתה ידועה בקרב האצולה התל אביבית מספר לרבי שמאז בואו לפגישה בעניין השבת, בערו בו כאש מחשבות של תשובה והרהורים רבים על צדקת הדרך שבה הלך במשך כל שנותיו. לא עברה תקופה ארוכה והאיש מחליט לשמור שבת, כשרות ואף הניח כיפה לראשו, וכמובן נטש את משרתו הרמה (מקור: משה מיכאל צורן)

האחרונים שצריכים לספר להם מי היה האדמו"ר מסטריקוב זצ"ל, הם תושבי תל אביב לשעבר. אלה 'גדלו' לצידו של הרבי, ראו את פשטותו המדהימה, וזכו להיות בצילו של אדם קדוש, שמצד אחד היה מופשט לגמרי מענייני העולם הזה, ומאידך גיסא ידוע בפשטותו – לפתור את הבעיות הקשות ביותר של הכלל ושל הפרט.

כותב השורות, שהתגורר בבחרותו בעיר תל אביב, יחשוף כאן דבר שאיש לא ידע עד עצם היום הזה. אני הייתי העד היחיד שהיה עם הרבי באותה שעה, ומשום מה לא גיליתי את הסוד הלז לאף אחד, גם לא לחסידי הקרובים ביותר. בחור כבן 19 הייתי והתגוררתי בצפון תל אביב. פעם בימי בין הזמנים חזרתי מלימוד עם חברותא שהיה גר ברחוב המלך ג'ורג', בדרכי חזרה לצפון, חציתי את שדרות בן ציון, כך נקראת השדרה החוצה גם את הרחוב שבו התגורר הרבי בתל אביב. לפתע שמעתי קול קורא מאחורי. 'זה ילך מהר'

הרב לא רצה משבקי"ם

הפניתי את ראשי וראיתי הרבי בכבודו ובעצמו הולך לבדו בשדרה. בעצם העובדה הזו לא היה עבורי כל חדש, כיון שעד ימיו האחרונים אפשר היה לראות את האדמו"ר מסטריקוב הולך לבדו בחוצותיה של בני ברק. מעולם לא אהב שייכלו איתו. לא רצה משבקי"ם. הרבי, שהכירני זה כמה שנים, משאלות שהייתי מפנה אליו, סימן לי לעצור.

'האם אתה מוכן להתלוות אלי?' שאל. ואני, הבחור, כבשתי פניי בקרקע, לא ידעתי כיצד מגיבים לשאלה מעין זו. את האמת אומר שמאוד מיהרתי אבל אפשר לסרב לבקשה שכזו!

ביקשתי סליחה מהרבי תפסתי את הטלפון הציבורי הקרוב ביותר, והודעתי להוריי שאחזק קמעה. השעה הייתה 9:30 בלילה לערך, "אני הולך לכיוון 'הבימה' זה ילך מהר מאוד", אמר הרבי. הרבי הלך מהר. אי אפשר היה לעצור אותו, אבל אנחנו נעצור כאן לרגע ונספר ש"הבימה" באותה תקופה שלפני קרוב ל-30 שנה היה התיאטרון הלאומי של ישראל, בו הוצגו ההצגות הטובות ביותר, אבל למגינת ליבם של רבים מתושבי תל אביב, נעשו ההצגות אלו גם תוך חילול שבת.

"יהיה בסדר, רבי!"

הרבי מסטריקוב לא יכול היה לסבול את זאת בתל אביב? עיר יהודית? חילול שבת? הייתכן? כיוון שלא היה אמון על מריבות ומחלוקות, חיפש את הדרך הטובה ביותר שבאמצעותה ניתן יהיה להגיע לפתרון.

הוא ניסה לדבר עם עסקן חרדי זה או אחר, אבל הכול אמרו שבמקרה זה יצטרכו לעורר מהומות והפגנות ליד "הבימה" אחרת לא ישתכנעו בעלי המקום שדעתו של הקהל החרדי בתל אביב נחושה שלא לאפשר את הפעלת הבימה בשבתות. משפחתו של הרבי התגוררה במרחק קצר מאוד מתיאטרון 'הבימה'.

המכוניות שהגיעו בעיצומה של השבת למקום, פערו פצע כואב בליבו של הרבי, שלמרות היותו תושב תל אביב לא הסכים לדברים אלה.

קול קראלי

עדכונים ♦ שיחות ודרשות ♦ סיפורים ♦ ניגונים

074-7962278 אידיש

03-7236730 עברית

שמעו ותחי נפשכם

סימן טוב ומזל טוב

קדם ידידינו עוז האי משפיע ומורה הוראה

הרה"ג קלמן אהרן אנגלברג שליט"א

מחותנו של

כ"ק מרן רבינו שליט"א

לרגל הולדת הנכדה

בת לבנו הרב מנדיל הי"ו מאלעד

חתן הרב חיים מאיר איזנברג הי"ו

יה"ר יזכו לרוות רוב נחת ותענוג דקדושה מכל יו"ח